

Filmy wskazane w scenariuszu dostępne są
na kanale YouTube projektu SiecTolerancji
<http://tnij.org/jragzgk>

Paweł Kwiecień,
konsultacja metodologiczna:
Magdalena Tulaska-Budziak

Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjno-
-Naukowe „KEN”

Scenariusz 10

Co TY możesz zrobić dla tolerancji?

Adresat:

uczniowie szkół ponadgimnazjalnych wszystkich typów

Cele lekcji:

- Zrozumienie pojęcia tolerancji, wielokulturowości (polikulturowości), dyskryminacji, mowy nienawiści, rasizmu, ksenofobii, homofobii, antysemityzmu.
- Analiza przyczyn postaw dyskryminacyjnych.
- Sprowokowanie ucznia do autorefleksji na temat własnych postaw dyskryminacyjnych.
- Budowanie postawy otwartości na inność, odmienność.
- Rozwijanie kompetencji społecznych sprzyjających funkcjonowaniu w świecie wielokulturowym.

Środki glotto-dydaktyczne:

- Laptop
- Rzutnik i ekran
- Głośniki
- Materiały audio i wideo, zdjęcia
- Slajdy
- Kartki formatu A3, flamastry do pisanie na papierze
- Skocz albo plastelina do ściany, pinezki

Przebieg lekcji

Na ekranie wyświetlony jest film przedstawiający kwestie mowy nienawiści i nietolerancji w publicznym dyskursie.

Nauczyciel(ka):

- Czym jest mowa nienawiści?
- Jakie przejawy mowy nienawiści prezentuje materiał filmowy?
- Jakie grupy były przedmiotem mowy nienawiści w przedstawionym filmie?

Nauczyciel(ka):

Mowa nienawiści to używanie języka w celu znieważenia, pomówienia lub rozbudzenia nienawiści wobec pewnej osoby, grupy osób lub innego wskazanego przez mówcę podmiotu. Stosowanie mowy nienawiści jest w Polsce przestępstwem. W Kodeksie karnym czytamy: „Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”.

Czy uważacie, że taki przepis jest właściwy?

*Następuje swobodna wymiana zdań, którą moderuje nauczyciel(ka).
Czas trwania – ok. 5 minut.*

Nauczyciel(ka):

Są kraje, w których wolność słowa uważana jest za wartość absolutną – na przykład USA. Tam można chodzić w koszulkach ze swastyką lub sierpem i młotem i nie popełnia się przestępstwa.

Na filmie widzieliśmy, że w Polsce zdarza się, że ofiarą mowy

nienawiści padają osoby homoseksualne, czarnoskórzy, Żydzi.

Z czym kojarzy wam się słowo „Żyd”?

*Następuje swobodna wymiana zdań, którą moderuje nauczyciel(ka).
Czas trwania – ok. 1 minuty.*

Nauczyciel(ka):

W języku rosyjskim słowo „Żyd” również oznaczało kiedyś narodowość. Teraz mówi się tak, żeby kogoś obrazić, a narodowość określana jest innym słowem – „Jewriem”. To jest przykład negatywnego wpływu mowy nienawiści na język. Nie możemy pozwolić, żeby nasz język zmieniał się pod wpływem nienawiści.

Czy wiecie, że przed wojną prawie 10% polskich obywateli było Żydami? Polacy stanowili 68,9%, Ukraińcy – 10,1%, Żydzi – 8,6%, Rusini – 3,8%, Białorusini – 3,1%, Niemcy – 2,3%. Co stało się z Żydami, którzy mieszkali w Polsce przed wojną?

*Następuje swobodna wymiana zdań, którą moderuje nauczyciel(ka).
Czas trwania – ok. 3 minuty.*

Przykładowe odpowiedzi:

- zginęli w Treblince;
- zabił ich Hitler;
- uciekli z Polski;
- ...

Nauczyciel(ka):

Panujący w Niemczech i w całej Europie antysemityzm doprowadził do holocaustu, czyli zagłady europejskich Żydów. Wtedy nienawiść i antysemityzm zwyciężyły.

Czy nienawiść do przedstawicieli innych grup to tylko antysemityzm? Nie. Dzisiaj w Polsce wiele osób bywa dyskryminowanych: Rosjanie, Romowie, Niemcy, niepełnosprawni, kobiety, osoby ubogie. Dyskryminowani bywają też geje i lesbijki.

Na ekranie wyświetlony jest film, na którym chłopak opowiada o tym, czy może trzymać za rękę swojego partnera.

Nauczyciel(ka):

Czy dwóch kochających się mężczyzn powinno trzymać się na ulicy za rękę?

*Następuje swobodna wymiana zdań, którą moderuje nauczyciel(ka).
Czas trwania – ok. 5 minut.*

Nauczyciel(ka):

Widzę, że powtarzacie wiele opinii nt. gejów i lesbijek. Chciałbym/chciałabym zaproponować wam quiz. Odpowiadajcie „prawda” lub „fałsz”.

*Na ekranie pojawia się zdanie: Homoseksualizmu można się nauczyć.
Każdy może stać się osobą homoseksualną.*

Nauczyciel(ka):

Czy to prawda?

Uczennice i uczniowie wypowiadają się.

Nauczyciel(ka):

Orientacja seksualna jest kształtowana przez hormony matki podczas trwania ciąży. Homoseksualizmu nie można się nauczyć ani nie można przestać być gejem lub lesbijką.

*Na ekranie pojawia się zdanie: **Homoseksualizm to wymysł XXI wieku.***

Nauczyciel(ka):

Czy to prawda?

Uczennice i uczniowie wypowiadają się.

Nauczyciel(ka):

Homoseksualizm nie jest czymś nowym – historycy uważają, że np. Juliusz Cezar był gejem.

Na ekranie pojawia się zdanie: Geje i lesbijki mają AIDS.

Nauczyciel(ka):

Czy to prawda?

Uczennice i uczniowie wypowiadają się.

Nauczyciel(ka):

Każdy może zarazić się AIDS. Zараżenie nie wynika z orientacji seksualnej, tylko m.in. z braku stosowania zabezpieczeń.

Czy znacie inne grupy, które bywają dyskryminowane w Polsce?

*Następuje swobodna wymiana zdań, którą moderuje nauczyciel(ka).
Czas trwania – ok. 5 minut.*

Nauczyciel(ka):

W Polsce bywają dyskryminowani Romowie. Kto z was zna Roma?

Uczennice i uczniowie podnoszą ręce.

Nauczyciel(ka):

Zdarza się, że kogoś nie znamy albo znamy bardzo słabo, a mamy o nim złe zdanie. Takie negatywne opinie rodzą się ze stereotypów, czyli uproszczonych opinii dotyczących różnych zjawisk, w tym innych grup społecznych.

Zadanie

Nauczyciel(ka):

Proszę wypisać trzy znane stereotypy.

Uczennice i uczniowie samodzielnie wypełniają zadanie.

Nauczyciel(ka):

- Proszę odczytać wasze notatki.
- Przewidywane odpowiedzi:
- Szkoci są skąpi;

- Rosjanie dużo piją;
- blondynki są głupie;
- ...

Nauczyciel(ka):

Czy wiecie, że za granicą zdarza się spotkać opinie, że Polacy to złodzieje? Czy to prawda? Nie – stereotyp nigdy nie jest prawdziwy, bo zawsze mówi o całej grupie, narodzie, a nigdy nie jesteśmy w stanie poznać wszystkich jego przedstawicieli.

Powiedzcie, czy ktoś z was albo waszych bliskich doświadczył dyskryminacji? Na przykład mama nie mogła dostać pracy, bo zdaniem pracodawców jest za stara. Albo pani od fizyki powiedziała, że ty, Kowalski, to za głupi jesteś na ten konkurs? Pamiętajcie, dyskryminacja ma różne oblicza.

Uczennice i uczniowie przytaczają przykłady.

Nauczyciel(ka):

Jak czuliście się będąc obiektem dyskryminacji?

Przykładowe wypowiedzi:

- bałem się;
- nie chciałem przychodzić do szkoły;
- poczułem się nikim;
- postanowiłam nigdy więcej nie przyznać się do tego, że jestem ze wsi;
- ...

Zadanie podsumowujące

Nauczyciel(ka):

Dyskryminowanie jest czymś złym, sami tego doświadczyliście. Natomiast każdy z nas może coś zrobić dla tolerancji. Spróbujmy stworzyć swoisty Kodeks postępowania. Pracujemy w grupach. Proszę zapisać na kartach w 5 punk-

tach zasady dobrego współistnienia. Czas – 5 minut.

Model:

Szanujemy się nawzajem, nawet jeżeli się nie lubimy.

Uczniowie zapisują czytelnie punkty Kodeksu postępowania. Następnie karty wieszamy w sali zajęciowej tak, aby wszyscy mogli zapoznać się z ich treścią.

Nauczyciel(ka):

Dziękuję wam za proste pomysły na poprawienie świata.
Teraz zostaje już tylko starać się ich przestrzegać. To nie jest łatwe, ale przecież warto. Dla nas samych i dla innych.